

Puolustusvaliokunta
Eduskunta

Liittyi: Puolustusvaliokunnan asiantuntijapyyntö 6.11.2009 (HE 106/2009vp)

Ampuma-aselain ja eräiden siihen liittyvien säädösten muuttaminen

Asealan Elinkeinonharjoittajat ry. (AAE) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa.

AAE:n näkemyksen mukaan HE 106/2009 sisältämät ampuma-aselain muutokset tulisivat rajoittamaan merkittävästi nykyistä maanpuolustuksellista ampumatoimintaa ja väistämättä saattamaan ase-elinkeinonharjoittajat suuriin taloudellisiin vaikeuksiin.

Jo nykyisissä luvanmyöntämisprosesseissa on suuria paikkakuntaakohtaisia eroja ja eriarvoisuutta - jopa mielivaltaisuutta. Lupien käsittelyajat vaihtelevat suuresti paikkakunnittain ja tietyillä paikkakunnilla on lupaviranomainen jopa kieltäytynyt ottamasta hankkimislupahakemuksia vastaan ruuhkautuneen lupakäsittelytilanteen vuoksi. Viranomaiselta puuttuvat lain edellyttämien lupaprosessien hoitamiseen tarvittava riittävä henkilökunta, koulutus ja muut resurssit, jotta ase-elinkeinon kannalta oleelliset ja välttämättömät lupaprosessit hoituisivat kohtuullisessa ajassa, kohtuullisilla kustannuksilla ja tasapuolisesti koko maassa. **Esitetyn lain voimaantullessa tilanne tulisi entisestäänkin heikentymään ja aselupien hakeminen kaikkien harrastajien osalta kallistumaan. On kyseenalaista miten aseturvallisuus paranisi lakiesityksen kohdentaessa lupaprosessien tiukennukset ja resurssit samalla tavalla kaikkiin harrastajiin sen sijaan että esityksessä keskityttäisiin henkilöön, joka hakee ensimmäistä aselupaansa.**

Lakiesitys ja sen perustelut sisältävät merkittävän määrän epäselvyyksiä ja ristiriitoja, joten esityksen korjaaminen eduskunnan valiokuntakäsittelyssä tulee olemaan erittäin työlästä ja vaikeata. **AAE esittää, että hallituksen esitys valmistellaan kokonaisuudessaan uudestaan.**

Muiden asiantuntijajärjestöjen tavoin AAE työskentelee jatkuvasti aseturvallisuuden parantamiseksi ja pyrkii huolehtimaan kaikin tavoin siitä, että sekä asekaupan että ampumaharrastajien piirissä noudatetaan voimassaolevia lakeja ja määräyksiä ja että ampumaharrastus on turvallista. AAE on edelleen valmis antamaan asiantuntija-apua lain jatkovalmistelussa.

Asealan elinkeinonharjoittajat ry

Esko Hakulinen
puheenjohtaja

Antti Sukuvaara
AAE:n aselakityöryhmän pj

LIITTEET Liite 1. AAE:n LAUSUNTO

JAKELU Puolustusvaliokunta

EDUSKUNNAN PUOLUSTUSVALIOKUNTA

ASEALAN ELINKEINOHARJOITTAJAT RY:N LAUSUNTO AMPUMA-ASELAIN MUUTOSESITYKSEEN (HE 106/2009 vp)

Asealan elinkeinoharjoittajat ry kiittää mahdollisuudesta päästä lausumaan esillä olevassa asiassa.

Asealan elinkeinoharjoittajat ry:n ensisijaisena tarkoituksena on edistää asealalla kaupallista toimintaa harjoittavien jäsentensä yleisiä ja yhteisiä elinkeinoharjoittamiseen liittyviä etuja, sekä pyrkiä poistamaan mahdollisia asekaupan esteitä ja siten kaikin tavoin varmistaa laillisen asekaupan toiminnan häiriötön jatkuminen Suomessa.

Yhdistys pyrkii edistämään asealan elinkeinoharjoittamista vaikuttamalla urheiluammunnan ja metsästyksen puolesta, osallistumalla yhteiskunnalliseen keskusteluun ja rakentamaan vuoropuheluun muiden järjestöjen kanssa sekä tukemaan monipuolista ampumaharrastusta edistäviä hankkeita.

Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistys:

- seuraa asealan sekä kotimaista että kansainvälistä kehitystä
- pitää yllä hyviä vuorovaikutussuhteita viranomaisiin ja muihin tärkeisiin sidosryhmiin
- toimii alan asiantuntijana ja lausunnonantajana
- järjestää kokouksia, koulutus- ja esitelmätilaisuuksia, sekä
- harjoittaa julkaisu- ja tiedotustoimintaa.

Yhdistys osallistuu mm. seuraavien kotimaisten yhteistyöelinten ja/tai foorumien toimintaan:

- Ampuma-aselautakunta
- Ampumaharrastusfoorumi
- Pääkaupunkiseudun ampumaratahanketyöryhmä
- Yhdistyneet Asealan Asiantuntijat
- Suomen CIP valtuuskunta
- AAE ry. on jäsenenä myös maailmanlaajuisessa asealan yhteistyöfoorumissa WFSA:ssa (World Forum on the Future of Sport Shooting Activities), joka seuraa ampumaharrastuksen kansainvälistä kehitystä.

AAE edustaa ensisijaisesti suomalaista ase- ja ampumaraviketeollisuutta sekä ase- ja ampumaravikkeiden ja -varusteiden virallista maahantuontia ja tukkukauppaa. AAE:n jäsenet ovat merkittäviä urheiluammunnan, reserviläisten ja metsästäjien varusteiden välittäjiä ja hankkijoita.

Lakiesityksen kipukohdat ja muutostarpeet

Keskeisin ja tärkein lakiesityksen epäkohta on, että aseluvan myöntämisessä näkökulma on edelleen suurelta osin itse aseessa, sen tyypissä, ns. tulivoimassa, aseiden soveltavuuden arvioinnissa jne., eikä suinkaan lupaa haakevassa henkilössä. Tämän AAE:n mielestä virheellisen näkökulman vuoksi kaikkia aseluvan hakijoita kohdellaan lupaprosessissa yhtäläisesti riippumatta luvan hakijan mahdollisesta pitkästä rikkeettömästä aseomistushistoriasta. Hallituksen esityksen mukaisesti toimittaessa lupaviranomainen tuhlaa selvitysresurssinsa sellaisiin

hakijoihin, jotka eivät ole millään tavalla riski. Samaan asiaan liittyvät myös aselupien esitetyt määräaikaissäännökset ja niihin liittyvät harrastuneisuuden määrän osoittamisen säännökset. Aseturvallisuuden lisäämisen kannalta nämä ovat käsityksemme mukaan merkityksettömiä, mutta harrastajalle koituvan ampumaharrastuksen kustannusten ja byrokratian kannalta merkittävä huononnuks, joka samalla tulee asettamaan henkilöt asuinpaikkansa suhteen hyvin eriarvoiseen asemaan. ***Aseturvallisuuden kannalta esityksen näkökulma tulee kääntää ja keskittyä henkilöön joka hakee ensimmäistä aselupaansa riippumatta siitä, minkälaiselle aseelle lupaa haetaan.*** Aseen tyyppi, tulivoima, soveltuvuus jne. ovat määreitä joille ei ole olemassa yksiselitteisiä mittareita. Aseluvan määräaikaissuus ja useassa kohdin esitetty aseiden hallussapitolupaan liitetty ampumakielto eivät ole turvallisuutta lisääviä elementtejä. Tulee ymmärtää, että kaikki aseet ovat - ilma-aseista alkaen - huolimattomasti tai väärin käytettyinä vaarallisia.

Lakiesitys määrittelee sekä ampuma-aseiden että ampuma-aseiden osat (luvanvaraiset osat) tulkinnanvaraisesti. Lakiesityksen sanamuodoilla luvanvaraisiksi ampuma-aseiksi tulisivat mm. valtaosa tähän asti lupavapaista ilma-aseista, vaikka näin ei ole ollut lakivalmistelijoiden tarkoitus. Lakiesityksessä aseiden osien määritelmät ovat puutteelliset ja luvanvaraisuuden piiriin määritellään osia, joita ei ole tarkoitettu luvanvaraisiksi direktiiveissä 91/477/EEC ja 2008/51/EY (rungot, äänenvaimentimet). Laissa tulee ampuma-ase ja sen luvanvaraiset osat, sekä ampuma-aseiden tyypit olla määritelty direktiivien 91/477/EEC ja 2008/51/EY mukaisesti ja yksiselitteisesti niin, ettei tulkinnanvaraisuuksia ole. Tarvittaessa on suljettava luettelolomalla pois ne välineet, jotka tulkinnanvaraisessa tilanteessa voisivat olla tulkittavissa ampuma-aseiksi, mutta joita lainsäätäjät eivät tarkoita lain koskevan.

Lakiesitys esittää pistooleiden ja revolvereiden hallussapitoluvan alaikärajaksi 20 vuotta. Tällöin olisi mahdollista esimerkiksi tilanne, jossa varusmiespalveluksesta kotiutuva, sotilaspoliisikoulutuksessa mm. pistoolinkäsittelykoulutuksen saanut 19 vuotias reservin upseeri ei voisi itsenäisesti harrastaa pistooliammuntaa ennen 20 ikävuottaan! Nykyisen lain voimassaoloaikana 15 – 18 vuotiaiden ampumaharrastuksen kanssa ei ole ilmennyt ongelmia, joten **jos keskitytään henkilöön** ensimmäistä aselupaa haettaessa, kuten AAE esittää, ei ole estettä myöntää nuorelle ampuma-aselupa millekään ampuma-aseelle, kunhan henkilön osalta myöntämisen edellytykset täyttyvät. AAE esittää, että myönnettäessä nuorelle henkilölle ampuma-aselupaa haastatellaan hakijan lisäksi myös hänen holhoajansa sekä talouden muut aikuiset. Tapauksessa, jossa nuori on jo muuttanut pois kotoa, haastatellaan hänen lisäkseen kaksi hänet hyvin tuntevaa suosittelijaa. Nuoren kanssa samassa taloudessa asuva aikuinen ei myöskään saa muodostaa riskiä aseiden väärälle käytölle tai säilytykselle.

Käsiteltävänä olevan esityksen mukaan ampumaurheiluksi ja harrastukseksi katsotaan vain jonkin nimetyn ampumaurheilulajin harrastaminen ja siinä kilpaileminen. Käytännössä ammuntaa on aina harrastettu myös ilman kilpailullisia tavoitteita ja vapaamuotoisesti – silti vastuullisesti. Maalitauluina on käytetty muitakin maalitauluja kuin vain virallisia kilpailutauluja: paikkaustarra pahvilla, kopiokoneella monistettuja itse tehtyjä kohdistustauluja tai itse piirrettyjä riistatauluja, jne. Ei ole olemassa perusteita sille miksi tämä muu ampumaharrastus – olisi vähemmän tärkeää tai enemmän kiellettävää. Kaikki ampumaharrastus on maanpuolustuskyvyllä etu. Lakiesitykseen sisältyy myös raskas ampuma-asekouluttajajärjestelmä harrastetodistusvelvoitteineen, joiden toteuttamien ampumaseuroissa tulee olemaan hyvin työlästä ja pääosin täysin mahdotonta.

Koska Puolustusvoimien uudet normiohjeet ovat merkittävästi tiukentaneet ja rajoittaneet puolustusvoimien aseilla ja tuella järjestettävää reserviläisten ampumaharjoittelua, on erityisen tärkeää, että reserviläisten omaehtoista ampumataidon ylläpitoa ei lainsäädännöllä kohtuuttomasti vaikeuteta. Monipuolinen ampumaharrastus on suosituin yksittäinen vapaaehtoisen maanpuolustusharrastuksen muoto ja sellaisena myös merkittävä maanpuolustustahdon ylläpitäjä.

Asealan elinkeinon kannalta tulkinnanvaraisia, epämääräisiä sekä suoraan kustannuksia lisääviä säädöksiä löytyy mm. pykälistä 103, 110, 110a, 110b ja 110c, joissa on tarkoitus säätää määräyksiä aseiden deaktivoinnista ja aseeseen tehtävistä merkinnöistä. Kaikki lisäkustannukset siirtyvät väistämättä lopulta harrastajien ja siten myös reserviläisten ampumaharrastuksen lisäkuluiksi. Deaktivoinnista (aseen tarkoituksellinen toimimattomaksi muuttaminen) säätävä pykälä (103 §) on kirjoitettu muotoon, joka antaa mahdollisuuden tulkita huolimattomuudesta tapahtuneen asevahingon – aseennäkövaurion – rangaistavaksi teoksi. Lakiesityksen mukaisesti Suomessa myyntiin tulevien aseiden merkinnät (valmistajan leimat, kuten sarjanumerot) säädetään nykyisestä käytännöstä poikkeaviksi vaikka direktiivi nimenomaan vahvistaa mahdollisuuden jatkaa yleisesti ja erityisesti EU:n alueella valmistajien käyttämällä merkintätavalla (2008/51/EY, 4 artikla, kohta 2 b).

Edellä mainittujen ongelmakohtien, kuten aseiden ja niiden osien määrittelyn, lupaprosessin väärän näkökulman (harkkija / ase) ja suoraan asealan elinkeinonharjoittajia koskevien kustannuksia lisäävien määräysten lisäksi lakiesitys sisältää näkemyksemme mukaan useita perusoikeuksien kanssa ristiriidassa olevia säädöksiä.

Koska lakiesitys koskee samaan aikaan hyvin erilaisia harrastajaryhmiä erilaisine tarpeineen ja harrastevälineineen ei lakiesityksen valmistelussa ole voitu onnistua ilman yhteistyötä näiden sidosryhmien kanssa. Asealan elinkeinonharjoittajat ry katsoo, että lakiesityksen korjaaminen toimivaksi aseturvallisuutta lisääväksi ja harrastuneisuuden jatkumisen turvaavaksi laiksi tulee olemaan valiokuntatyöskentelynä erittäin vaikeaa. **Asealan elinkeinonharjoittajat ry esittää, että hallituksen esitys valmistellaan kokonaisuudessaan uudestaan.**